

GÖKNEL, TÜRKİYE'NİN POLİTİKASIZLIĞINI VE ENERJİ PROJELERİNİ DEĞERLENDİRDİ:

'Nabucco yarım bir proje'

Eski BOTAŞ Genel Müdürü Mete Göknel

Sertaç EŞ

ANKARA - Eski BOTAŞ Genel Müdürü Mete Göknel, Türkiye'nin genel bir enerji politikası olmadığını, zaman zaman doğan ihtiyaçlara yönelik plan ve projeler yapıldığını, kömür ve hidrolik kaynakların dünya standartlarında devreye sokulmasının kaçınılmaz olduğunu söylüyor. Nabucco'nun Türkiye'den başlayan bir proje olduğunu, Azerbaycan, Tükmenistan, Irak'tan Türk sınırına kadar olan bağlantıların nasıl yapılacağını belirlemez durumda olduğuna dikkat çekiyor. Göknel, "Nabucco yarım bir proje" değerlendirmesini yapıyor. Enerji tesislerinin

birbirinden ayrılarak özelleştirilmesinin doğru olmadığını vurgulayan Göknel, "Yeni tesislerin yapılması teşvik edilmeli, eldekilerin Avrupa standartlarında çalışması için önlem alınmalı" önerisini getiriyor.

Göknel'in, 1970'lerden sonra enerji alanındaki politikasızlık, mevcut projeler ve özelleştirmelere ilişkin Cumhuriyet Enerji'nin sorularına verdiği yanıtlar ve değerlendirmeleri şöyle:

- Sizce Türkiye'nin bir enerji politikası var mı?

M. G: Türkiye'nin bir enerji politikası var demek zor. Benim de bürokraside olduğum dönemde de bir enerji politikası vardı diyemem. Kurumların politikaları vardı. Türkiye'nin genel bir enerji politikası olmadı. 1970'ler-

den sonra bundan sapılmış. Bu döneme kadar doğal kaynaklara öncelik veren bir politika vardır. Politika, bir pramit düşünürseniz en tepesidir. Bunun altında plan ve programlar yapılıyor, onlar günü kurtaracak aşamalar. Ama genel politikada sıkıntılar çekiyoruz. Öngörü yok, ihtiyaç doğuyor, ona göre plan yapılıyor. 1980'lerden bu yana bu sistem-sizlik, politikasızlık bizi bu güne getirdi.

- Sizin bir öneriniz var mı?

M. G: Bir düşüncem var. Gönülünden geçen Türkiye'nin elek-

trik enerjisi üretiminde kendi kaynaklarına mümkün olan ağırlığı vermesi. İkincil enerji diyoruz, birincil enerji başka. Kömürü suyu kullanırsak doğal gaz ve petrol üretimini artırmak için zaman kazanırız. Maliyeti fazla olduğu için derine inip petrol doğal gaz üretimini artıramıyoruz. Derine inmenin, ithal enerjinin maliyeti aynı anda taşınmaz. O yüzden biraz rahatlatmamız lazım kendimizi.

Örneğin Afşin Elbistan'da A, B üniteleri çalışıyor, C, D daha toparlanamadı. Bu yataklar Tufanbeyli'ye kadar iner. Tufanbeyli'de Nisan'da EnerjiSA son teknoloji ile santral kurmaya başlıyor. O havza için de politika değil, strateji oluşturmanız lazım. Devletin oluşturması lazım. Bu yapılırsa içerden, dışardan sermaye gelir. Cizre bölgesindeki asfalt için de planlama şart.

- Geçiş ülkesi olmak üzerine bir politika üretilebilir mi?

'Türkiye'nin bir enerji politikası var, demek zor. 1970'lere kadar doğal kaynaklara öncelik veren bir politika var, daha sonra bundan sapılmış. Türkiye olarak genel politikada sıkıntılar çekiyoruz. Şu an öngörü yok, ihtiyaç doğuyor, ona göre plan yapılıyor. 1980'lerden bu yana bu sistem-sizlikle bugüne geldik.'

M. G: Geçiş ülkesi nitelemesini sevmiyorum. Biz de bundan yararlanmalıyız. Belli yerlerden bize de çıkış verecekler. Güzergahları kontrol etmemiz lazım. Güvenliğinden tutun, herşeyine kadar bizim sözümüzün geçmesi lazım.

İşletmeci olarak da yine bizim olmamız lazım. Nabucco'nun ilk projesinde bize İnegöl yakınlarında bir çıkış vermişler, yetersiz. 2000 kilometrelik boru hattından niye bir yerden alalım. Romanya'ya iki tane vermişler. Irak, Azeri, İran, Kuveyt, Suudi Arabistan gazları gelirse Anadolu'da birleşecek. Fiziki merkezsem, orada bir pazar oluşması lazım. Hatlar Türkiye'de birleşiyorsa pazarlık da Türkiye'de olacak. Alıp satalım demiyoruz. Geçene eli böğründe bakan olmaya karşıyım. Transit ülke niteliğine karşıyım.

- Nabucco projesi somutlaşabilir mi?

M. G: Proje Türkiye'den başlıyor. Azerbaycan'a gittiniz 10 milyar metre kubik gaz alacaksınız, hangi hattan Türkiye'ye verecek? Türkmenistan'la anlaşma yaptınız, Türkmenbaşı'ndan bizim sınırı 1200 kilometre kim yapacak bu hattı, Irak'la anlaşma yaptınız, nasıl gelecek Türkiye'ye. Bunlar yokken siz Nabucco'yla ne konuşacaksınız. Proje yarım. Senelerdir söylüyoruz. Türkiye sınırından başlıyor bu proje. Türkiye sınırına kim getiriyor dediğimiz zaman sü-

kut. Nabucco'nun en büyük sıkıntısı bu. Gaz var, Nabucco'ya nasıl getirilecek biri bunu söylesin.

- BTC amacına ulaştı mı sizce?

M. G: Tam ulaşmadı, fikir olarak başladığımız noktaya ulaştı. Şu anda BTC 50 milyon tona yakın bir kapasiteyle çalışıyor. İşletme olarak beklediğim yerde değil. Türk işletmeciler tam hakim değil. Eğitimde bir eksiklik oldu. Sonra, yabancılar sistemi dikte ettiler. Biz işin uzmanı olma koşulunu yerine getiremedik. Kadro oldukça şişirilmiş

vaziyette bu şişirilmiş ücretlerle o yüzden zarar ediyor. En fazla 100-120 kişiyle çalışabilecek bir yer. Ama iki üç katı personel var. Mersin'e petrokimya kurulması lazım. Devletin bunun önünü açması lazım. Çünkü Doğu Akdeniz'de rafine ürün açığı var. Oradan Cebelitarık'a çok çabuk bir çıkış var. 8 sene geçti, kazma vurulmadı. BTC'nin kapasitesi 60-65 milyon tona çıkabilir. Bunu doldurursak Kazak petrolünü de alabileceğiz.

- Enerji sektöründeki özelleştirmelere nasıl bakıyorsunuz?

M. G: Dünya üzerinde bir tane petrokimya tesisi yok ki rafineriyle entegre olmasın. Çünkü rafineriden çıkarılmalıkta edilmiyor

dışarıdan, böyle bir saçmalık hiçbir yerde yok. EÜAŞ'ın özelleştirilmesi diye bir laf edilmemesi lazım. Çünkü enerji fazlası yok. Parası olanın önü açılsın yeni tesis kurulsun. Santralleri yüksek kapasiteyle çalıştırmaya mevcut personel yeterli. Bir tek yönetim sorunu var. Nedeni de siyasetin çok fazla içinde olması. Özelleştirme değil, yeni yatırım gerekli. Siyaset elini çekip, hedef koymalı, üretimde hedeflere ulaşmazsa görevden alın, yoksa fikriyle almayın.

'EÜAŞ'ın özelleştirilmesi diye bir laf edilmemesi lazım. Çünkü özelleştirmeye değil, yeni tesislere ihtiyaç var. Parası olanın önü açılsın yeni tesis kurulsun. Santralleri yüksek kapasiteyle

çalıştırmaya mevcut personel yeterli. Bir tek yönetim sorunu var. Nedeni de siyasetin çok fazla içinde olması. Siyaset hedef koymalı, bürokrat fikriyle değil, başarısızlığıyla görevden alınmalı'

Enerjimizi üretim gücümüzden alıyoruz

50'yi aşkın petrokimyasal ürün ile inşaatın kozmetiğe, tarımdan tekstile, ambalajdan elektroniğe kadar onlarca sanayi kolunun hammaddesini biz üretiyoruz.

Ülkemizde yaktığımız bu meşaleyi tüm dünyaya yorulmadan, yılmadan ve azimle taşıyoruz.

Gücümüz Türkiye'nin gücü, başarımız Türkiye'nin başarısıdır.

Petkim Petrokimya Holding A.Ş. PK 12. 35800. Kütahya - Türkiye Tel: 0232 6161240 Fax: 0232 6161240 www.petkim.com.tr